

Kỷ niệm 60 năm Ngày Chiến thắng Ấp Bắc (02/01/1963 - 02/01/2023)

60 năm về trước, ngày 02/01/1963, tại Ấp Bắc (tỉnh Mỹ Tho xưa, Tiền Giang ngày nay) đã diễn ra trận chiến đấu quyết liệt giữa quân Giải phóng miền Nam Việt Nam với quân Mỹ - Việt Nam Cộng hoà. Chiến thắng Ấp Bắc đã trở thành điểm son đi vào lịch sử chiến tranh Việt Nam, có ý nghĩa chính trị, quân sự to lớn, là bước ngoặt lịch sử trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước của nhân dân Việt Nam. Sau sự kiện Ấp Bắc, Mỹ buộc phải xoay chuyển từ chiến lược “Chiến tranh đặc biệt” sang chiến lược “Chiến tranh cục bộ”.

Trong những năm kháng chiến, Ấp Bắc thuộc xã Tân Phú, huyện Cai Lậy, tỉnh Mỹ Tho, gồm hai ấp nhỏ là Tân Bình và Tân Thới, được bao bọc bởi đồng lúa, sinh lầy và kênh rạch. Hai ấp nối liền, tạo thành vòng cung với chiều dài khoảng 4km, rộng khoảng 400m, phía trước là cánh đồng, thuận tiện cho việc đổ quân và xe cơ giới cơ động. Trong ấp, nhà dân xen kẽ các vườn cây ăn trái, có các gò đất nhô ra tạo điều kiện cho bộ đội, du kích bố trí các cụm hỏa lực. Từ những năm 1940, Ấp Bắc đã là mảnh đất có truyền thống cách mạng, nhân dân tham gia khởi nghĩa Nam Kỳ. Trong 9 năm kháng chiến chống Pháp, nơi đây là căn cứ địa, một trong những lá cờ đầu của phong trào đấu tranh, rồi những năm kháng chiến chống Mỹ cứu nước, Ấp Bắc lại là địa bàn thuộc vùng giải phóng liên hoàn, nơi đóng quân của lực lượng vũ trang cách mạng.

Những năm 1960 - 1961, để đối phó với tình hình cách mạng miền Nam phát triển mạnh, có nguy cơ uy hiếp chính phủ Ngô Đình Diệm, tổng thống Mỹ Kennedy thực hiện chiến lược “Chiến tranh đặc biệt”. Tháng 7/1961, “phái đoàn kinh tế đặc biệt” thuộc Viện nghiên cứu Stanphót do Stalây đệ trình kế hoạch Stalây - Taylo “bình định” miền Nam trong vòng 18 tháng nhằm tiêu diệt cách mạng miền Nam. Với kế hoạch trên, Mỹ đã tăng viện trợ quân sự, cố vấn và các đơn vị yểm trợ Mỹ; tổ chức miền Nam thành các quân khu, vùng chiến thuật, khu chiến thuật; đồng thời đẩy mạnh đồn dân, lập “ấp chiến lược” nhằm triệt phá các cơ sở du kích, triển khai chiến thuật “trục thẳng vận, thiết xa vận”;... tăng cường mở các cuộc hành quân càn quét, dùng bom đạn, chất độc khai quang đánh vào các vùng giải phóng, căn cứ kháng chiến của ta. Trong thực hiện “quốc sách ấp chiến lược”, chính quyền Việt Nam Cộng hoà đã dồn dân vào các khu trù mật, lập ra các ấp chiến lược ở Mỹ Tho, bắt hàng vạn lượt thanh niên đi làm sâu (tức là lao động không trả công). Tính đến cuối 1962, ở Mỹ Tho có 847 ấp, chính quyền Ngô Đình Diệm đã dồn hơn 110.000 dân vào 184 ấp chiến lược và các khu trù mật hậu Mỹ (Cái Bè), Mỹ Phước Tây (Cai Lậy)...

Trước tình hình đó, đầu năm 1961, Bộ Chính trị đã ra Chỉ thị về phương hướng, nhiệm vụ, công tác trước mắt của cách mạng miền Nam; chủ trương đẩy mạnh đấu tranh chính trị, đồng thời đẩy mạnh đấu tranh vũ trang lên song song với đấu tranh chính trị, tấn công địch bằng cả hai mặt chính trị và quân sự; phát động chiến tranh du kích, phá ấp chiến lược, xây dựng lực lượng vũ trang, đẩy mạnh binh vận, địch vận, tiến tới tổng khởi nghĩa lật đổ chính quyền Ngô Đình Diệm.

Để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ của cách mạng miền Nam, chấp hành chỉ đạo của Quân ủy Trung ương, ngày 15/02/1961 các lực lượng vũ trang miền Nam được thống nhất, lấy tên là Quân giải phóng miền Nam. Tiếp đó, Trung ương cục thành lập các trung đoàn chủ lực; phát triển lực lượng du kích, bộ đội địa phương; tổ chức hệ thống chỉ huy từ Miền xuống tỉnh, huyện, xã; xây dựng và mở rộng vùng giải phóng, vùng căn cứ nhằm tạo thế đứng chân vững chắc cho lực lượng cách mạng miền Nam, phát triển thế trận chiến tranh nhân dân, kết hợp phương châm “hai chân”, “ba mũi”; đồng thời, thực hiện chuyển từ khởi nghĩa vũ trang sang chiến tranh cách mạng, đẩy

manh tiến công địch trên cả ba vùng chiến lược: rừng núi, nông thôn đồng bằng và đô thị, làm thất bại các chiến lược chiến tranh của địch, giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước.

Với quyết tâm đánh bại cuộc hành quân càn quét của địch, kế hoạch đã được vạch sẵn, trên cơ sở một áp chiến đấu với một thế trận và các phương án đánh trả chiến thuật “trực thăng vận” và “thiết xa vận” đã được chuẩn bị sẵn, lực lượng vũ trang ta gồm 2 đại đội bộ binh (Đại đội 1 thuộc Tiểu đoàn 261; Đại đội 2 thuộc Tiểu đoàn 514), một khẩu đội pháo cối 60 ly cùng một trung đội bộ đội địa phương huyện Châu Thành và một trung đội du kích xã Tân Phú Trung (cả bộ đội chủ lực và du kích gồm 350 người) do đồng chí Hai Hoàng chỉ huy, kiên cường bám trụ.

Sau một ngày chiến đấu kiên cường, căng thẳng, quyết liệt (bắt đầu từ sáng 02/01/1963), quân ta đã đánh bại 5 đợt tiến công của Mỹ - ngụy, hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ được giao. Ban Chỉ huy trận đánh đã quyết định rút toàn bộ lực lượng ra khỏi Ấp Bắc về căn cứ tỉnh ở Hưng Thạnh để bảo toàn lực lượng. Trong trận chiến đấu ác liệt này, quân và dân Ấp Bắc đã mưu trí, anh dũng, tiêu diệt và làm bị thương 450 tên địch (trong đó có 11 cố vấn và nhân viên kỹ thuật Mỹ), bắn rơi 5 máy bay trực thăng, bắn hư hỏng nhiều chiếc khác; phá hủy 3 xe bọc thép M113, đánh chìm 01 tàu chiến trên sông...

Chiến thắng Ấp Bắc đã gây một tiếng vang lớn trong phong trào đấu tranh cách mạng; khẳng định bước phát triển mới của nghệ thuật chỉ đạo tiến hành chiến tranh cách mạng và nghệ thuật quân sự Việt Nam; đánh dấu sự chuyển biến về chất của chiến tranh cách mạng và sự trưởng thành của lực lượng vũ trang cách mạng miền Nam; góp phần củng cố niềm tin vững chắc vào sự nghiệp cách mạng, vào đường lối kháng chiến của Đảng; cổ vũ, động viên toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta quyết tâm tiến lên để giành thắng lợi; tạo thêm phần khởi cho đồng bào cả nước, tin tưởng vào đường lối kháng chiến của Đảng; tin tưởng vào sự chỉ đạo, chỉ huy của cấp ủy, ban chỉ huy quân sự, mở đường cho việc đánh bại hoàn toàn chiến lược “Chiến tranh đặc biệt” của Mỹ - ngụy, tạo nên bước ngoặt quan trọng cho cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước. Chiến thắng Ấp Bắc là một điển hình sống động về bài học quý giá “lấy ít đánh nhiều”, “lấy yếu đánh mạnh”; khẳng định đường lối chiến tranh nhân dân của Đảng ta là đúng đắn, cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước chính nghĩa của quân và dân ta nhất định thắng lợi hoàn toàn.

Sự kiện Ấp Bắc (02/01/1963) là mốc son chói lọi trong lịch sử đấu tranh chống giặc ngoại xâm của nhân dân Tiền Giang nói riêng và của dân tộc Việt Nam nói chung. Địa điểm diễn ra trận Ấp Bắc năm xưa, Bộ Văn hóa Thông tin (nay là Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch) đã xếp hạng di tích cấp Quốc gia - Di tích lịch sử Ấp Bắc (ngày 7/01/1993) thuộc xã Tân Phú, thị xã Cai Lậy, tỉnh Tiền Giang. Đây sẽ là “địa chỉ đỏ” về nguồn có ý nghĩa lịch sử đối với nhân dân Tiền Giang nói riêng, nhân dân cả nước nói chung, đặc biệt là thế hệ trẻ hôm nay, mãi mãi tưởng nhớ, ghi ơn các thế hệ cha anh lớp trước.

Kỷ niệm 60 năm Chiến thắng Ấp Bắc, là dịp để chúng ta ôn lại truyền thống lịch sử cách mạng của dân tộc, tuyên truyền sâu rộng trong cán bộ, đảng viên và các tầng lớp Nhân dân về tầm vóc, ý nghĩa lịch sử của Chiến thắng Ấp Bắc trong sự nghiệp cách mạng giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước; khơi dậy niềm tự hào về truyền thống đấu tranh kiên cường, bất khuất của dân tộc ta, tình yêu quê hương đất nước, ý chí quyết tâm, nỗ lực vượt qua mọi khó khăn, thách thức của thế hệ hôm nay trong sự nghiệp xây dựng và phát triển quê hương, đất nước vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Nguyễn Mai